Journal of Social Sciences *Vol. VIII, no. 2 (2025), pp. 57 - 69*
Fascicle *Social Science* *ISSN 2587-3490*
Topic *Pedagogy and Psychology* *eISSN 2587-3504*

https://doi.org/10.52326/jss.utm.2025.8(2).05
UDC 377(478)

THE IMPACT OF ACCELERATING THE IMPLEMENTATION OF DUAL EDUCATION

Silviu Gîncu [1,2*], ORCID: 0000-0003-4772-4674,
Elena Movileanu [3], ORCID: 0000-0003-4664-7865

[1]*Ministry of Education and Research, 1 Piața Marii Adunări Naționale, Chisinau, Republic of Moldova*
[2]*Technical University of Moldova, 168 Stefan cel Mare Blvd., Chisinau, Republic of Moldova*
[3]*Chamber of Commerce and Industry of the Republic of Moldova, 151 Stefan cel Mare Blvd., Chisinau, Republic of Moldova*
* Corresponding author: Silviu Gîncu, *silviu.gincu@isa.utm.md*

Received: 03.12.2025
Accepted: 05.18.2025

Abstract. The trends in the development of the economic situation require authorities to identify quick and effective measures to ensure the labor market is supplied with a qualified workforce. In 2024, under the aegis of the Ministry of Education and Research, the authorities focused their resources on accelerating the implementation of dual education. This article reflects the main results of the acceleration of dual education implementation in the Republic of Moldova and provides an overview of dual education through the lens of four pillars: policy framework, funding, institutional framework, and human resource management in dual education. We believe that the results presented in this paper are relevant for both national public authorities and at the international level. We consider that accelerating the implementation of dual education represents an example of best practices in the implementation of educational policies.

Keywords: *dual education, education, economic entities, technical professional education.*

Rezumat. Tendințele de dezvoltare a economiei de piață impun autoritățile a identifica măsuri rapide și eficiente de a asigura piața muncii cu forță de muncă calificată. În anul 2024 sub egida Ministerului Educației și Cercetării, autoritățile și-au concentrat resursele pe accelerarea implementării învățământului dual. În prezentul articol sunt reflectate principalele rezultate ale accelerării implementării învățământului dual în Republica Moldova, precum și este prezentată o radiografie a învățământului dual prin prisma a patru piloni: cadrul de politici, finanțare, cadrul instituțional și managementul resurselor umane în învățământul dual. Considerăm că rezultate expuse în prezenta lucrare sunt relevante atât pentru autoritățile publice naționale cât și la nivel internațional. În această ordine de idei accelerarea implementării învățământului dual reprezintă un exemplu de bune practici în implementarea politicilor educaționale.

Cuvinte cheie: *învățământ dual, învățământ profesional tehnic, unități economice.*

1. Introducere

Datorită impactului învățământului asupra sistemului socio-economic, învățământul dual este tot mai frecvent privit drept o cale optimă de a asigura piața muncii cu forță de muncă calificată. În acest sens, obiectivul specific 1.6 al Programul de implementare a Strategiei de dezvoltare „Educația 2030" pentru anii 2023-2025 [1], include indicatori precum: „(1) Creșterea cu 20% anual a numărului de elevi admiși la programe de formare profesională prin învățământ dual; (2) Creșterea cu 5% anual a numărului de companii implicate în învățământul dual; (3) Numărul de companii ce au acorduri de parteneriat în domeniul învățământului profesional dual cu instituțiile de învățământ" [1, pag. 39-40].

În acest sens autoritățile cu atribuții în domeniu [2, art. 8-11], pe perioada anului 2024 sub egida Ministerului Educației și Cercetării și-au concentrat resursele pe accelerarea implementării învățământului dual.

Este de menționat că în anul de studii 2024-2025, în învățământul profesional tehnic 40 de instituții de învățământ în parteneriat cu peste 170 de unități economice implementează învățământul dual. În cadrul programelor de formare profesională tehnică prin învățământ dual își realizează studiile peste 2400 de elevi.

La mai bine de 11 ani de la implementarea învățământului dual (2014) numărul unităților economice a crescut semnificativ, precum și implicate unități economice din diverse domenii. Astfel, în anul de studii 2024-2025 cele peste 170 de unități economice au realizat învățământul dual în cadrul a circa 68 de programe de formare profesională tehnică.

Tabelul 1

Numărul de unități economice ce realizează învățământul dual per program de formare profesională tehnică

Nr. crt.	Programul de formare profesională tehnică	Numărul de unități economice
1.	Agent/agentă în transporturi	4
2.	Asistent farmacist/asistentă farmacistă	2
3.	Bombonier	1
4.	Brutar/brutăreasă	9
5.	Bucătar/bucătăreasă	25
6.	Cofetar/cofetară (cofetăreasă)	15
7.	Controlor-casier/controloare-casieră (casierită)	5
8.	Croitor-confecționer/croitoreasă-confecționeră îmbrăcăminte la comandă	2
9.	Cusător/cusătoreasă (cusătoare) în industria ușoară	23
10.	Diagnosticarea tehnică a transportului auto	1
11.	Electrician/electriciană în construcții	7
12.	Electrician-electronist/electriciană-electronistă auto	6
13.	Electrician-montator/electriciană-montatoare rețele de iluminat	1
14.	Electrogazosudor-montator	7
15.	Electromecanic la instalarea și întreținerea utilajului industrial	2
16.	Electromecanic mijloace de automatică și aparate la echipamente electrice	1
17.	Electromecanică	2

Continuare Tabelul 1

18.	Electromontator la întreținerea utilajului electric	4
19.	Electromontor la repararea şi întreţinerea utilajelor electrice	2
20.	Electrosudor la sudarea manuală	1
21.	Eletromencanic la instalarea și întreținerea utilajului industrial	2
22.	Lăcătuş la lucrările de asamblare mecanică	3
23.	Lăcătuş-electrician la repararea utilajelor electrice	9
24.	Lăcătuș-instalator tehnică sanitară	1
25.	Lăcătuș-mecanic aparate radioelectronice	3
26.	Mecanic/mecanică auto	12
27.	Mecatronică	4
28.	Medicină	1
29.	Merceolog/merceologă	1
30.	Modelarea, proiectarea și tehnologia confecțiilor din țesături	1
31.	Operator în depozitele mecanizate si automatizate	1
32.	Operator la masini-unelte semiautomate si automate	1
33.	Operator/operatoare formare și producere mezeluri, preparate și produse din carne	1
34.	Operator/operatoare în depozitele mecanizate și automatizate	2
35.	Operator/operatoare în hoteluri și complexe turistice	2
36.	Operator/operatoare introducere, validare și prelucrare date	1
37.	Operator/Operatoare la fabricarea produselor zaharoase	1
38.	Operator/operatoare la instalații de prelucrare a minereurilor și rocilor	1
39.	Operator/operatoare la mașini agricole	17
40.	Operator-asamblor/operatoare-asambloare la mașini-unelte în industria construcției de automobile	3
41.	Peisagist-floricultor/peisagistă-floricultoare	1
42.	Placator cu plăci	6
43.	Prelucrător mezeluri	1
44.	Reglor/regloare utilaje în industria confecțiilor	2
45.	Rețele de calculatoare	4
46.	Rețele electrice	1
47.	Specialist/specialistă planificarea și administrarea afacerilor	2
48.	Strungar/strungăriță multiprofil	4
49.	Tâmplar/tâmplărița	6
50.	Tehnician electrician/tehniciană electriciană	1

Continuare Tabelul 1

51.	Tehnician mecanic/tehniciană mecanică în industria alimentară	2
52.	Tehnician/tehniciană alimentație publică	1
53.	Tehnician/tehniciană electromecanic	2
54.	Tehnician/tehniciană în industria confecțiilor	1
55.	Tehnician/tehniciană în prelucrarea lemnului și fabricarea produselor din lemn	2
56.	Tehnician/tehniciană mecatronică	4
57.	Tehnician/tehniciană mentenanță mecanică a echipamentelor industriale	6
58.	Tehnician/tehniciană rețele de telecomunicații	2
59.	Tehnologia prelucrării materialelor	3
60.	Tehnologia produselor alimentare	1
61.	Tehnologii şi reţele de telecomunicaţii	1
62.	Tipograf/tipografă print digital și offset	6
63.	Tractorist/tractoristă	4
64.	Tractorist-maşinist în producţia agricolă	15
65.	Turism	4
66.	Utilaj tehnologic industrial şi accesorii	5
67.	Vânzător-consultant/vânzătoare-consultantă	3
68.	Viticultor-vinificator/viticultoare-vinificatoare	4

Prezenta lucrare este focusată pe măsurile implementate și rezultatele obținute urmare a accelerării implementării învățământului dual. În opinia noastră rezultate obținute sunt cu impact spori în domeniu și prezintă un model de bune practici în implementarea politicilor din domeniu educațional și nu numai.

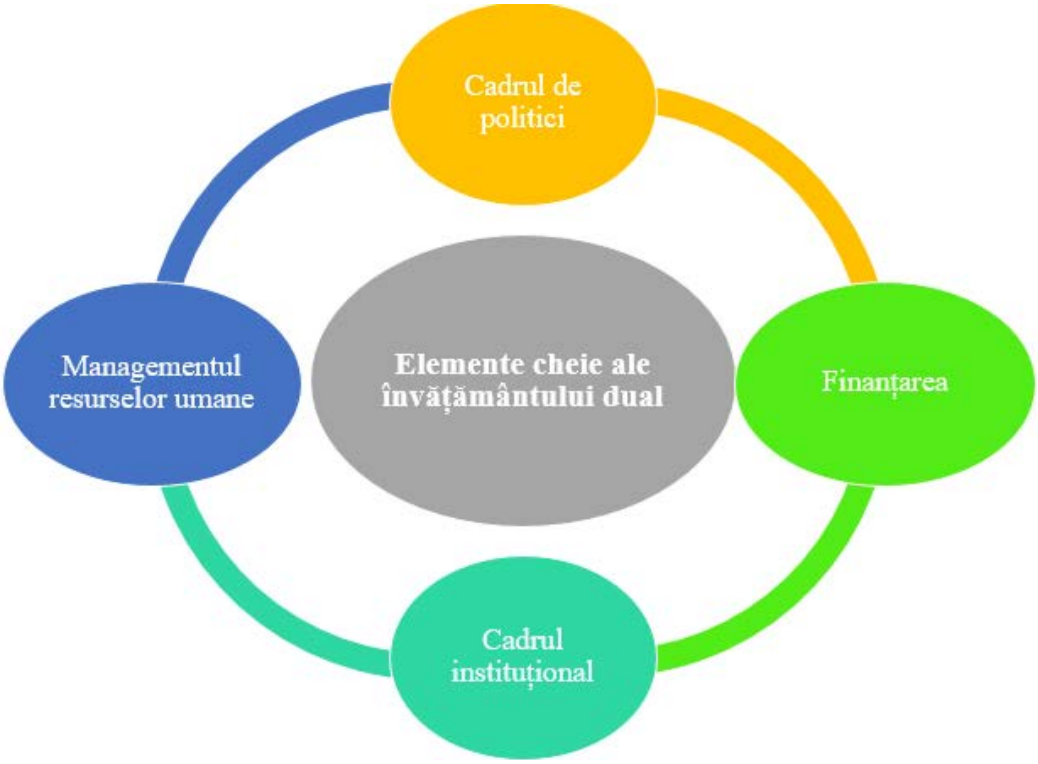

Figura 1. Elemente cheie ale învățământului dual.
Sursa: elaborat de autor

Din perspectiva analizei impactului accelerării implementării învățământului dual este important să înțelegem structura sistemului de formare profesională duală. Considerăm că doar în cadrul unui sistem funcțional pot fi obținute rezultate în acord cu obiectivele stabilite. Din perspectiva structurii unui sistem educațional, în literatura de specialitate [3-6] distingem patru elemente esențiale, care schematic pot fi reprezentate conform figurii 1:

În acest sens:

- Cadrul de politici reprezintă totalitatea actelor normative care reglementează învățământul dual.
- Finanțarea reprezintă mijloacele financiare care sunt puse la dispoziția sistemului pentru întreținerea, dezvoltarea și asigurarea sustenabilității învățământului dual.
- Cadrul instituțional vizează totalitatea instituțiilor implicate în procesul de organizare și desfășurare a învățământului dual.
- Managementul resurselor umane include totalitatea proceselor din învățământul dual ce vizează recrutarea elevilor, maiștrilor-instructori, instruirea și dezvoltarea acestora, motivarea și recompensarea elevilor din învățământul dual, precum și asigurarea condițiilor corespunzătoare de formare în cadrul unităților economice.

Elementele cheie (figura 1) care definesc învățământul dual conțin reglementări detaliate și comprehensive după cum urmează (tabelul 2):

Tabelul 2

Descrierea elementelor cheie ale învățământului dual

Elementele cheie	**Descrierea elementelor cheie**
Cadrul de politici	▪ Legea nr. 110/2022 cu privire la învățământului dual [2]. ▪ Hotărârea Guvernului nr. 97/2023 [7]. ▪ Acte normative aprobate prin Ordinul Ministrului Educației și Cercetării [8-9].
Finanțarea	▪ Se realizează din contul alocațiilor prevăzute în Legea bugetului de stat. ▪ Finanțarea per elev a instituțiilor de învățământ profesional tehnic [10]. ▪ Cheltuielile unităților economice efectuate pentru învățământul dual sunt deductibile din punct de vedere fiscal [11]. ▪ Compensarea costurilor unităților economice pentru realizarea învățământului dual [7].
Cadrul instituțional	▪ Ministerul Educației și Cercetării. ▪ Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării. ▪ Camera de Comerț și Industrie. ▪ Unități economice care întrunesc criteriile de conformitate [7,12]. ▪ Instituții de învățământ profesional tehnic.
Managementul resurselor umane	▪ Unitățile economice au posibilitatea de a selecta elevi motivați pentru a participa la învățământul dual [9]. ▪ Reprezentatul unității economice (maistru-instructor) deține competențe profesionale corespunzătoare domeniului și psihopedagogice. ▪ Program de formare psihopedagogică a maiștrilor-instructori ai unităților economice (20 credite) [13].

Rezultatele expuse în prezenta lucrare vin să scoată în evidență (1) rezultatele obținute, în special în anul 2024, urmare a accelerării implementării învățământului dual, (2)

scoată în evidență impactul asupra învățământului dual prin prisma celor 4 elemente cheie; (3) bunele practici implementate în vederea dezvoltării învățământului dual.

2. Materiale utilizate și metode aplicate

În lucrare este analizat cadrul normativ în domeniu [1,2, 7-13], publicații care se referă la guvernanța sistemelor de educație [3-6], precum și publicații științifice naționale [14-16] și internaționale naționale [17-21] care abordează învățământul dual.

Accelerarea învățământului dual a vizat (1) campanii de informare a unităților economice din perspectiva atragerii lor în învățământul dual; (2) măsuri active de informare a elevilor din perspectiva participării acestora la concursul de admitere în învățământul dual; (3) campanie de informare a opiniei publice prin prima mijloacelor de informare în masă; (4) modificări ele prevederilor cadrului normativ din domeniu; (5) alte măsuri focusate pe atragerea a cât mai mulți absolvenți de gimnaziu, liceu și școli profesionale.

3. Rezultate și discuții

În contextul concluziilor Consiliului European din 23-24 iunie 2022 [22, pct. 11] prin care Consiliului European a decis să acorde statutul de țară candidată Republicii Moldova, racordarea legislației naționale la legislația Uniunii Europene a devenit un obiectiv strategic.

În acest sens este de menționat că Comisia Europeană a îndemnat constant statele membre să adopte învățământul profesional tehnic dual ca strategie pentru a aborda șomajul în rândul tinerilor și a îmbunătăți capacitatea de angajare a tinerilor. Comunicatul de la Bruges al Comisiei Europene din 2010 a subliniat importanța extinderii la maximum a formării la locul de muncă, inclusiv a învățământului dual [23].

Această recomandare a fost dezvoltată prin Rezoluția Parlamentului European din 14 septembrie 2017, unde Parlamentul European „recunoaște valoarea sistemelor de învățământ dual, însă subliniază că un sistem utilizat într-un stat membru nu poate fi copiat orbește într-un alt stat membru și se încurajează schimbul de modele de bune practici la care să participe și partenerii sociali” [24].

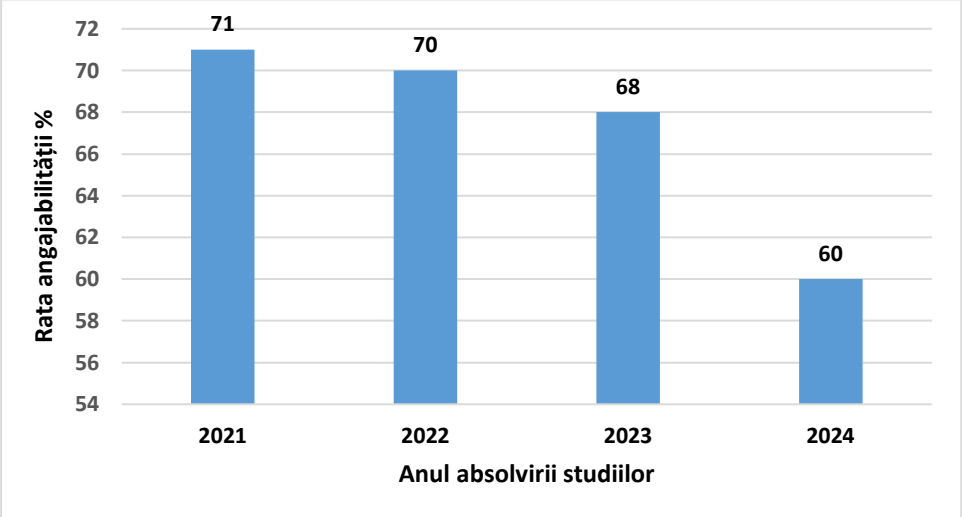

Figura 2. Rata de angajarea în câmpul muncii a absolvenților din învățământul dual la 6 luni după absolvirea studiilor.
Sursa: elaborat de autor în baza rapoartelor anuale de activitate ale MEC [25].

Ca urmare a implementării învățământului dual se constată [25] că circa 60-70% din absolvenții învățământului dual se angajează în câmpul muncii în termen de până la 6 luni

de la absolvirea studiilor. Este de menționat că această rată de angajare a absolvenților învățământului profesional tehnic per general nu depășește 35-40% [25]. Din această perspectivă învățământul dual asigură o relevanță sporită a învățământului profesional tehnic.

Având în vedere importanța învățământului dual este esențial a scoate în evidență rezultatele obținute ca urmare accelerării învățământului dual.

Managementul resurselor umane în învățământul dual.

În acord cu prevederile cadrului normativ [2,7,12,13] maiștri-instructori ai unităților economice reprezintă resursa umană principală care asigură dezvoltarea învățământului dual și participă nemijlocit la formarea competențelor profesionale ale elevilor din învățământul dual.

În contextul, maistrul instructor are rolul de a asigura crearea unei legături strânse între teorie și practică, ceea ce asigură o pregătire eficientă a elevului din învățământul dual, or potrivit [2, art. 16] „maistrul-instructor al unității ghidează elevul în procesul de formare profesională în cadrul unității".

Din perspectiva realizării atribuțiilor sale, „maistrul instructor al unități este obligat să dețină cel puțin 20 de credite de studii de formare psihopedagogică" [2, art. 16]. În vederea formării psihopedagogice a maiștrilor instructori, de către Camera de Comerț și Industrie, sunt organizate la solicitarea unităților economice programe de formare profesională [13]. În cadrul programului formare psihopedagogică a maiștrilor-instructori ai unităților economice sunt abordate module precum „(1) Psihologie generală, (2) Pedagogie generală, (3) Curriculumul în învățământul dual, (4) Formarea profesională inițială la unitatea economică, (5) Proiectarea și realizarea planului de instruire practică la unitatea economică, (6) Organizarea formării profesionale a elevilor în învățământul dual, (7) Modele de realizare a lecțiilor practice, (8) Monitorizarea și evaluarea rezultatelor învățării elevilor în învățământul dual" [13].

Astfel, au fost certificați peste 300 de maiștri instructori, iar în anul 2024 circa 94 de persoane. Din punct de vedere cantitativ, în învățământul profesional tehnic [13] activează circă 625 de maiștri instructori.

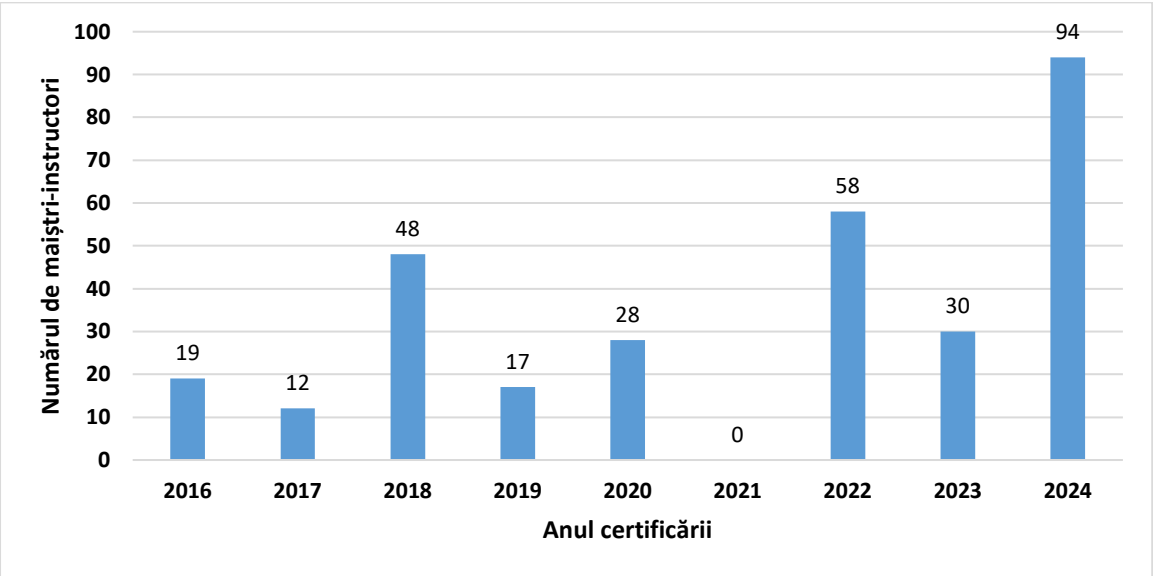

Figura 3. Numărul maiștrilor instructori care au fost formați în cadrul programului de formare psihopedagogică a maiștrilor-instructori ai unităților economice (20 credite)

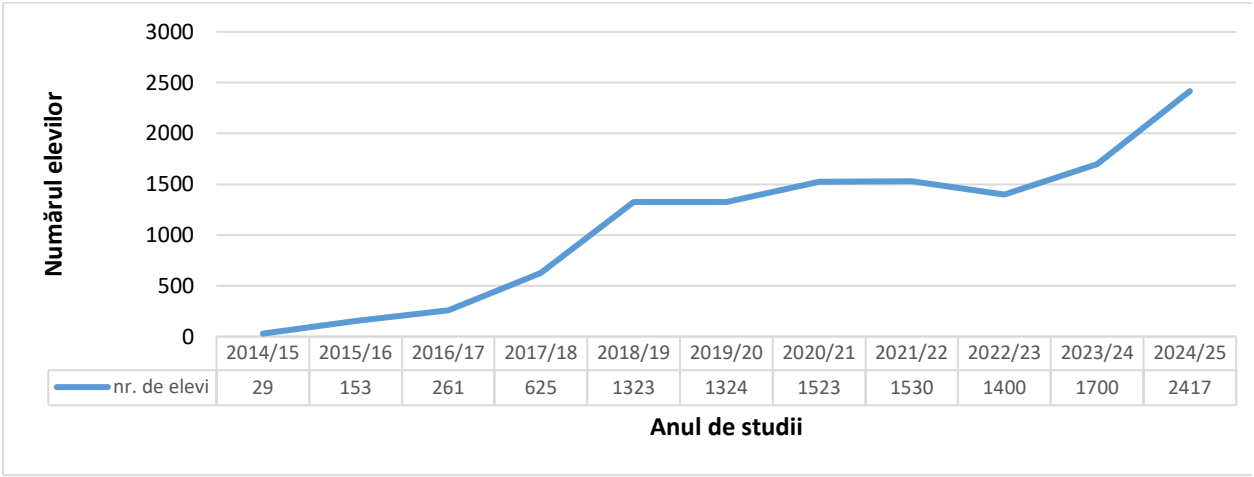
Sursa: elaborat de autor în baza rapoartelor anuale de activitate ale MEC [25]

Astfel, constatăm că prin implicarea maiștrilor instructori din învățământul dual se asigură o mai bună dezvoltare a abilităților practice ale elevilor în cadrul unităților economice.

O altă dimensiunea a resurselor umane în învățământul dual o reprezintă elevii care sunt înmatriculați la studii. Din această perspectivă pentru a asigura o formare corespunzătoare a elevilor aceștia trebuie să fie motivați de a își dezvolta abilitățile practice în cadrul unității economice.

În vederea măsurării motivației elevilor care își manifestă intenția de a participa la concursul de admitere pentru învățământul dual, „la decizia unităților economice pot fi organizate și desfășurate probe de aptitudini în cadrul concursului de admitere" [9, pct. 29]. În cadrul probei respective unitatea economică, de regulă, desfășoară interviuri cu elevii pentru a înțelege disponibilitatea acestora de a învăța și exersa practice în cadrul unităților economice.

Având în vederea acțiunile de accelerare a învățământului dual, în anul 2024 s-a constat o majorare de peste 60% a numărului de elevi înmatriculați la învățământul dual comparativ cu anul 2023. Dacă în anul 2023 au fost înmatriculați la învățământul dual circa 1011 elevi, atunci în anul 2024 au fost înmatriculați circa 1695 de elevi. [25]. Evoluția în timp a numărului de elevi în învățământul dual este după cum urmează:

	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25
nr. de elevi	29	153	261	625	1323	1324	1523	1530	1400	1700	2417

Figura 4. Evoluția numărului de elevi din învățământul dual
Sursa: elaborat de autor în baza rapoartelor anuale de activitate ale MEC [25].

Așadar creșterea numărului de elevi înmatriculați în anul 2024 a produs o creștere a numărul de elevi din învățământul dual față de anul 2023 cu circa 42%.

Cadrul instituțional

După cum se menționează și în Rezoluția Parlamentului European [24] fiecare stat membru este încurajat să își dezvolte propriile sisteme de formare profesională în învățământul dual. Așadar actele normative în domeniu [2,7] pe lângă nominalizarea autorităților și atribuțiilor acestora prevede și faptul că unitățile economice care au intenția de a se implica în învățământul dual trebuie să respecte criteriile de conformitate.

Această măsură este necesară pentru a asigura sustenabilitatea învățământului dual, deoarece în cadrul procesului de constatare a conformității, unitățile economice sunt evaluate din perspectiva respectării criteriilor de conformitate [14].

În timp s-a constat că în procesul de evaluare a conformității unităților economice pe lângă constatarea respectării criteriilor de conformitate, reprezentanții unităților economice sunt informați despre măsurile pe care urmează să le realizare ca urmare a asumării angajamentului de a realiza învățământul dual. Astfel unitățile economice sunt mult mai pregătite în a-și realiza atribuțiile specifice învățământului dual.

Desigur că învățământul dual este realizat de către unitatea economică în parteneriat cu instituția de învățământ. În timp, datorită implicării autorităților cu responsabilități în domeniu și cu suportul partenerilor de dezvoltare numărul de parteneriate duale a crescut. Evoluția acestora este redată în Figură 5.

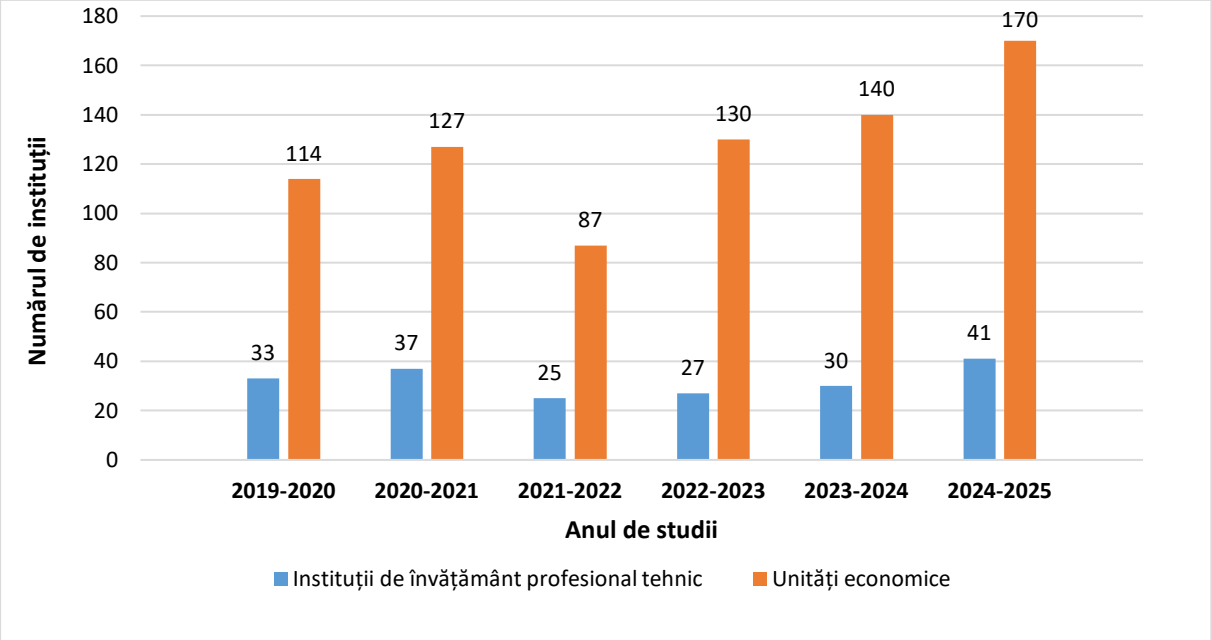

Figura 5. Evoluția parteneriatelor duale.
Sursa: elaborat de autor în baza rapoartelor anuale de activitate ale MEC [25].

Așadar în anul 2024 numărul instituțiilor de învățământ profesional tehnic comparativ cu anul precedenta precedent este în creștere cu circa 36%, iar numărul unităților economice este în creștere cu circa 21%.

Comparativ cu anii 2019-2023 se constată că în anul 2024 numărul parteneriatelor duale a crescut semnificativ comparativ cu evoluția acestora din anii precedenți.

Finanțarea

Învățământul dual nu poate să fie sustenabil dacă nu are un sistem de finanțare corespunzător. În acest sens scoatem în evidență câteva elemente pe care le considerăm importante și anume:

Elevii înmatriculați la studii prin învățământ dual în mare măsură își realizează studiile cu finanțare de la bugetul de stat. Astfel instituțiile de învățământ profesional tehnic care realizează învățământul dual sunt asigurate cu finanțare de la bugetul de stat proporțional numărului de elevi înmatriculați la programele respective.

În aceste sens, elevii din învățământul dual beneficiază de bursă de studii acordată de către instituția de învățământ profesional tehnic în acord cu cuantumul stabilit de către Guvern [26], precum și beneficiază de remunerație acordată de către unitatea economică în

mărime egală cu cuantumul salariului minim pe țară, raportat la timpul efectiv destinat activităților de muncă și de instruire practică a elevului.

Este de menționat că cadru normativ în domeniu [2,7] stabilește unităților economice un mecanism de compensare a costurilor pentru realizarea învățământului dual. În acord cu acesta, preponderent sunt compensate costurile unităților economice pentru remunerarea elevilor și salariului maiștrilor-instructori.

Mecanismul de compensarea [7] prevede că fiecare unitate economică, la finele anului de studii completează electronic o cerere cu atașarea documentelor confirmative, iar ulterior le sunt transferate mijloace financiare în mărime de până la 50% din cheltuielile admisibile pentru compensare. Acest mecanism este implementat din anul 2023, astfel în primul an de implementare au fost compensate circa 3,5 mln de lei pentru 26 de unități economice, iar în anul 2024 au fost compensate circa 5,37 mln lei pentru 43 de unități economice.

Din perspectiva accesării mecanismului de compensarea a costurilor unităților economice se constată că pentru anul 2023 doar 18,5 % din unități economice au beneficiat de compensarea costurilor pentru realizarea învățământului dual, iar în anul 2024 această rată a crescut până la 25,2%. Astfel se constată că peste 75 % din unitățile economice nu au manifestat interes pentru a solicita compensarea costurilor pentru realizarea învățământului dual.

Cadrul de politici

Deși, cadrul de politici pe dimensiunea învățământului dual a fost elaborat și aprobat preponderent în perioada anilor 2022-2023, în anul 2024 au fost efectuate unele ajustări ale acestora din perspectiva sporirii atractivității învățământului dual.

În acest sens menționăm despre modificarea Metodologiei de finanțare bugetară a instituțiilor de învățământ profesional tehnic [10] prin care a fost modificat coeficientul per program în învățământul profesional tehnic secundar de la 0,55 la 1,0 și în învățământul profesional tehnic postsecundar de la 0,7 la 1,0. Această modificare urmează să ofere instituțiilor de învățământ profesional tehnic o mai mare finanțare, contribuind astfel la sporirea atractivității învățământului dual.

Din perspectiva responsabilităților instituțiilor de învățământ profesional tehnic menționăm că în mare măsură acestea sunt realizate în parteneriat cu unitatea economică. În acest sens scoatem în evidență următoarele aspecte:

Tabelul 3

Analiza comparativă învățământului dual vs învățământul profesional tehnic clasic

Criteriul	Învățământul dual	Învățământul clasic
Ponderea timpului realizării învățământului profesional tehnic secundar dual	70% la unitatea economică	30% la instituția de învățământ
Ponderea timpului realizării învățământului profesional tehnic postsecundar dual	50% la unitatea economică	50% la instituția de învățământ
Modul de organizare a instruiri	Instruire practică în atelierele, secțiile de producere ale unității	Instruire teoretică în sălile de clasă ale instituției de învățământ
Numărul de elevi în grupe	12-15 elevi	25-30 elevi

O altă măsură menită să sporească atractivitatea unităților economice de a se implica în învățământul dual a fost actualizarea Regulamentului privind modul de compensare a cheltuielilor unității în învățământul dual [7] prin care a fost ajustat mecanismul de compensare a costurilor unităților economice.

Urmare a analizei cadrului de politici, se constată că învățământul dual este reglementat la nivel de (1) acte legislative aprobate de către Parlamentul Republicii Moldova, precum Legea învățământului dual, Codul educației, Codul muncii, Codul civil, Codul fiscal; (2) acte normative aprobate de către Guvernul Republicii Moldova – care se referă preponderent la aspectele cu caracter financiar ale învățământului dual; (3) acte normative aprobate de autorități cu atribuții în domeniu pentru punerea în aplicare a modului de realizare a învățământului dual.

4. Concluzii

În mod evident formarea profesională prin învățământ dual reprezintă cea mai eficientă formă de a înzestra elevii cu competențe profesionale în acord cu necesitățile pieței muncii. Anume în cadrul învățământului dual elevul are posibilitatea de a exersa și învăța în condiții reale de muncă, creând astfel premieze suficiente pentru angajarea ulterioară a acestora în câmpul muncii.

În cadrul lucrării au fost prezentate principalele rezultate ale accelerării implementării învățământului dual: creșterea cu 60% a numărului de elevi înmatriculați în învățământul dual, majorarea cu 36% numărului de instituții de învățământ care realizează învățământul dual și cu 21% a numărului de unități economice.

Din punct de vedere sistemic s-a scos în evidență că învățământul dual este fundamentat pe un cadru de politici reglementat la toate nivelurile Parlament, Guvern, autorități publice; beneficiază de un sistem de finanțare sustenabil, având ca sursă primară bugetul de stat și bugetele unităților economice. La nivel de instituții, învățământul dual este concentrat pe parteneriatele dintre instituțiile de învățământ profesional tehnic și unitățile economice, iar la nivel central acestea sunt coordonate de către Ministerul Educației și Cercetării și de către Camera de Comerț și Industrie. Din punct de vedere al resurselor umane constatăm că elevii au acces liber la învățământul dual, iar unitățile economice pot să participe la selectarea lor. Totodată maiștri-instructori care nu dețin competențe psihopedagogice au posibilitatea de a și le dezvolta în cadrul unui program de formare psihopedagogică de 20 de credite.

În concluzie, remarcăm că deși învățământul dual din Republica Moldova este implementat de doar 11 ani, rezultatele înregistrate la această perioadă sunt net superioare oricăror alte modele de formare profesională care să corespundă necesităților pieței muncii.

Mulțumire. Articolul dat este elaborat ca urmare a implementării acțiunilor de accelerare a implementării învățământului dual. În vederea realizării atribuțiilor sale autoritățile implicate au beneficiat de suport din partea proiectului „*Întreprinderi și Comune Puternice pentru Moldova*” finanțat de Ministerul German pentru Cooperare Economică și Dezvoltare și Guvernul Elveției, implementat de Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei; Fundației Liechtenstein Development Service; proiectului COOP-NET | Rețele de cooperare a centrelor de excelență din Moldova | Faza II, proiect finanțat și implementat cu sprijinul Biroului de Cooperare al Agenției Austriece pentru Cooperare Internațională în Educație și Cercetare.

Conflicts of Interest: The authors declare no conflict of interest.

References

1. Programul de implementare a Strategiei de dezvoltare „Educația 2030" pentru anii 2023-2025, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 114/2023. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2023 nr. 134-137 art. 289.
2. Legea nr. 110/2022 cu privire la învățământul dual. În : Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2022 nr. 151-157 art. 273.
3. European Commission: Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture, Education and training, Disponibil online: https://data.europa.eu/doi/10.2766/01478 (accesat la 24.12.2024).
4. OECD Reviews of Evaluation and Assessment in Education: Bulgaria 2022, Disponibil online: https://doi.org/10.1787/57f2fb43-en (accesat la 30.12.2024).
5. OECD Reviews of Evaluation and Assessment in Education Romania 2017, https://doi.org/10.1787/9789264274051-en (accesat la 30.12.2024).
6. OECD Reviews of Evaluation and Assessment in Education: Serbia 2020, Disponibil online: https://doi.org/10.1787/225350d9-en (accesat la 30.12.2024).
7. Hotărârea Guvernului nr. 97/2023 pentru punerea în aplicare a prevederilor Legii nr. 110/2022 cu privire la învățământul dual. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2023 nr. 79-81 art. 151.
8. Planul-cadru pentru învățământul profesional tehnic, aprobat prin Ordinul Ministrului Educației și Cercetării nr. 1003/2024, Disponibil online: https://mecc.gov.md/sites/default/files/planul_-cadru_0.pdf (accesat la 24.12.2024).
9. Regulamentul de organizare şi desfăşurare a admiterii la programele de formare profesională tehnică, aprobat prin Ordinul Ministrului Educației și Cercetării nr. 648/2022, cu modificările ulterioare, Disponibil online: https://mecc.gov.md/sites/default/files/regulament_de_admitere_actualizat_2_0.pdf (accesat la 24.12.2024).
10. Hotărârea Guvernului nr. 628/2023 cu privire la aprobarea Metodologiei de finanțare bugetară a instituțiilor publice de învățământ profesional tehnic. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2023 nr. 362-363 art. 812.
11. Hotărârea Guvernului nr. 693/2018 cu privire la determinarea obligațiilor fiscale aferente impozitului pe venit, În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2018 nr. 295-308 art. 834.
12. Metodologia de verificare a conformității unității, aprobată prin Decizia Biroului Executiv al Camerei de Comerț și Industrie nr. 8/2 din 30 martie 2023. Disponibil online: https://chamber.md/wp-content/uploads/2023/04/Metodologia-de-verificare-a-conformit%C4%83%C8%9Bii-unit%C4%83%C8%9Bii.pdf (accesat la 24.12.2024).
13. Curriculum de formare profesională continuă a programului de formare psihopedagogică a maiștrilor-instructori, 2022; Disponibil online: https://chamber.md/wp-content/uploads/2023/01/CURRICUL.pdf (accesat la 24.12.2024).
14. Gîncu, S. The role of cooperation agreement in dual education. *Journal of Social Sciences* 2023, 6 (2), pp. 80-88. https://doi.org/10.52326/jss.utm.2023.6(2).07
15. Gîncu S.; Moldovanu R. Implementation of dual vocational educational and training (VET) în Republic of Moldova. *Univers pedagogic* 2019, 3(63), pp. 34-44.
16. Gremalschi, A.; Gîncu, S. Dezvoltarea curriculară în învățământul dual. In: *Materialele Conferinței științifice internaționale*, *Curriculumul școlar: provocări și oportunități de dezvoltare*, 7-8 decembrie 2018, Chișinău, Republica Moldova, 2018, pp. 604 – 608.
17. Fürstenau, B.; Pilz, M.; Gonon, P. The dual system of vocational education and training in Germany. What can be learnt about education for (other) professions. Disponibil online: https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-94-017-8902-8_16 (accesat la 26.11.2024).
18. Gessler, M. Educational transfer as transformation: A case study about the emergence and implementation of dual apprenticeship structures in a German automotive transplant in the United States. *Vocations and Learning* 2017, 10(1), pp. 71–99.
19. Jansen, A.; Pineda-Herrero, P. Dual apprenticeship in Spain–Catalonia: The firms' perspective. *Vocations and Learning* 2019, 12(1), pp. 129–154.
20. Neyt, B.; Verhaest, D.; Baert, S. The impact of dual apprenticeship programmes on early labour market outcomes: A dynamic approach. *Economics of Education Review* 2020, 78, 102022.
21. Protsch, P.; Solga, H. The social stratification of the German VET system. *Journal of Education and Work* 2016, 29(6), pp. 637–661.

22. Concluziile Consiliului European din 23-24 iunie 2022, Disponibil online: https://www.consilium.europa.eu/media/57467/2022-06-2324-euco-conclusions-ro.pdf (accesat la 26.11.2024).
23. Comunicatul de la Bruges privind o cooperare europeană consolidată în domeniul educației și formării profesionale pentru perioada 2011-2020, Disponibil online: https://eur-lex.europa.eu/RO/legal-content/summary/priorities-for-vocational-education-and-training-2011-2020.html (accesat la 27.12.2024).
24. Rezoluția Parlamentului European din 14 septembrie 2017 referitoare la Noua agendă pentru competențe în Europa (2017/2002(INI)), Disponibil online: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017IP0360&from=SV (accesat la 27.12.2024).
25. Rapoartele anuale de activitate ale Ministerului Educației și Cercetării (2020-2024). Disponibil online: https://mecc.gov.md/ro/content/planuri-si-rapoarte-de-activitate (accesat la 04.01.2025).
26. Hotărârea Guvernului nr. 1009/2006 cu privire la cuantumurile burselor, soldele lunare altor forme de ajutoare sociale pentru studenţii din instituţiile de învăţământ superior, elevii din instituțiile de învățământ profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar, profesional tehnic secundar și persoanele care studiază în învăţământul postuniversitar În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2006 nr. 142-145 art. 1092.

Citation: Gîncu, S; Movileanu E. The impact of the accelerating the implementation of dual education. *Journal of Social Sciences* 2025, 8 (2), pp. 57-69. https://doi.org/10.52326/jss.utm.2025.8(2).05.

Publisher's Note: JSS stays neutral with regard to jurisdictional claims in published maps and institutional affiliations.

Copyright:© 2025 by the authors. Submitted for possible open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Submission of manuscripts: *jes@meridian.utm.md*